

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particularii: 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 3280/1939.

Calculul dobânzilor.

Spre orientare comunicăm adresa On. Minister al Finanțelor cu No. 216733/1939 cu privire la calculul dobânzilor legale:

»Domnule Administrator,

Ca urmare la ordinul nostru circular Nr. 103119 din 28 Iunie 1937, vă facem cunoscut că quantumul dobânzilor legale aferente deficitelor de orice natură asupra cărora se percep dobânzi, conform dispozițiilor ce vi se dau prin ordinele speciale referitoare la urmărirea celor condamnați la piață, cu începere dela data primirii prezentului ordin se va calcula pe baza cotelor de mai jos, pe cari urmează să le aplicați și anume:

- 5 % până la 19 Mai 1925.
- 10 % dela 20 Mai 1925 — 1 Mai 1929.
- 12 % » 2 Mai 1929 — 13 Mai 1929.
- 13,50 % » 14 Mai 1929 — 25 Nov. 1929.
- 13 % dela 26 Nov. 1929 — 31 Mart. 1931.
- 9 % dela 1 Apr. 1931 — 3 Mart. 1932.
- 8 % dela 4 Mart. 1932 — 4 Apr. 1933.
- 7 % dela 5 Apr. 1933 — 14 Dec. 1934.
- 5,50 % » 15 Dec. 1934 — 4 Mai 1938.
- 4,50 % » 5 Mai 1938 — pentru tot timpul cât scontul B. N. R. rămâne 3,50 % (socotindu-se 1 % peste scontul B. N. R.)

Din tabloul cotelor de mai sus, rezultă că deosebirea dintre cotele comunicate prin ordinul circular Nr. 103119 din 28 Iunie 1937 și cele arătate în ordinul de față, este următoarea:

Cota exactă de aplicat, pe timpul dela 26 Nov. 1929, până la 31 Mart. 1931 este de 13 %, în loc de 13,50, cum s'a prevăzut în ordinul circular menționat mai sus.

Stabilirea cotelor sus arătate, s'a făcut pe baza dispozițiilor legii pentru accelerarea judecăților din 1925 și a dispozițiilor legii contra cametei din 1931 în funcțiune de variațiunile scontului B. N. R., ținând

seamă că prin lege prevede ca dobândă legală 4 % peste scontul B. N. R. iar secunda, cu aplicare dela 1 Aprilie 1931—1 % peste scontul B. N. R.

Pentru viitor, veți proceda deci la calcularea quantumului dobânzilor legale aferente în toate cazurile în cari este prevăzută urmărirea lor, conf. disp. prezentului ordin circ. iar în ceea ce privește dobânzile calculate încasate în trecut, aceste rămân bune așa cum s'au încasat.

p. *Directôr General*
ss. *INDESCIFRABIL*

p. *Director*
ss. *POP*

Oradea, 10 Octomvrie 1939.

No. 3439/1939.

Serviciile divine la centrele străjerești.

Spre cuvenită orientare publicăm mai jos adresa Comandantului Străjii Țării cu No. 49954 din 5 Octomvrie crt. către Înalt Preasfințitul Mitropolit al Provinciei noastre bisericesti:

»Înalt Prea Sfințite, La adresa Dvs. Nr. 6175/939 am onoare a vă face cunoscut, că suntem de acord cu propunerile Înalt Prea Sfinției Voastre, de a se amenaja la Centrele noastre de îndrumare, câte o sala potrivită pentru săvârșirea serviciilor divine ale preoților și credincioșilor de religie greco-catolică.

În acest scop s'au dat dispozițiunile necesare la Centrele noastre de îndrumare.

Primiți, Vă rog, Înalt Prea Sfințite, străjerescul nostru salut: SĂNĂTATE:

Comandantul Străjii Țării

L. S. ss. *Teofil G. Sidorovici*

Oradea, 19 Octomvrie 1939.

No. 3481/1939.

Pentru cei de pe listele de legionari.

Pentru ca toți preoții și credincioșii noștri, cari au acționat sau au fost bănuși că ar fi acționat în foastele organizații politice extremiste, să-și poată pe

deplin clarifica situația lor actuală, comunicatul apărut în ziarul Tribuna (No. 239 din 18 Oct. crt.) îl reproducem aci cu îndemnul, ca toți cei vizajați, preoți, cantori sau credincioși, să procedeze intocmai.

»Toți acei, cari au acționat prin grai sau scris și doresc a fi șterși de pe listele de legionari, pe care autoritățile le posedă, ca unii ce au renunțat definitiv, pot cere acest lucru printr'o scrisoare adresată direct D-lui General Gabriel Marinescu Ministrul ordinii publice«.

Oradea, 18 Octomvrie 1939.

Parohia Română Unită Boianul-Mare

No. 73/1939.

Concurs la postul de cantor din Boianul-Mare—Sălaj

Pentru complectarea postului de cantor din pa-

rohia Boianul-Mare jud. Sălaj, protopopiatul Tășnadului, se publică concurs pe data de 29 Octomvrie a. c.

R e t r i b u Ț i u n i :

- 1.— 8 jug. cad. pământ arător.
- 2.— 1 jug. cad. fânațe.
- 3.— 5 drepturi de pășunat.
- 4.— Drept de lemne din pădurea comunală.
- 5.— Stoalele indatinat.

Concurenții se vor prezenta în ziua susmenționată în Bis. din Boianul-Mare împreună cu toate actele în regulă.

Boianul-Mare la 7 Oct. 1939.

Curatorul.

PARTEA NEOFICIALĂ

Pentru „Ziua Misionară“

Intre multele inițiative ivite în sânul Bisericii în anii din urmă, fără îndoială, ziua misionară e aceea care a dat roadele cele mai alese și mai bogate. Ea a fost rânduită în 1926 de către Papa Piu XI, cu scopul ca să trezească în poporul creștin un interes mai viu și să-l îndemne la o contribuție mai largă în favoarea misiunilor printre necredincioși. De sigur, ea răspunde admirabil planurilor Providenței, care pare că voiește să grăbească convertirea lumii păgâne. Ziua misionară e menită să mobilizeze toate forțele militante sub flamura Crucii pentru a lupta lupta cea bună a lăririi împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

De când Biserica a primit dela Cristos porunca să vestească evanghelia la toată făptura, ea n'a încetat o clipă a lăți cuvântul adevărului și al mântuirii la toate neamurile. Au trebuit trei veacuri de suferințe crâncene și sângele a nu mai puțin ca 20 de milioane de mucenici pentru a cuceri și a supune jugului blând a lui Cristos lumea cunoscută pe atunci, cuprinsă aproape în întregime între marginile imperiului roman. Și când acest colos căzu din pricina năvălitorilor dela nordul și estul Europei, așa zisele năvăliri barbare, munca apostolică a Bisericii s'a concentrat asupra acestor popoare cari curățite și sfințite prin harul lui Dumnezeu aveau să devină baza civilizației creștine. Astfel la sfârșitul mileniului întâi creștinismul cucerise peste 50 de milioane de oameni, apoi după alți 500 de ani Biserica număra 120 de milioane. După descoperirile lumii noi, numărul creștinilor urcă la 200 apoi la 400, iar azi sunt cam 700 de milioane de creștini. Cu tot progresul însemnat de până acum misiunea Bisericii e departe de a fi terminată. Față de 700 de milioane de creștini, dintre cari abia 350

de milioane aparțin crezului celui adevărat, avem un miliard și 300 de milioane de păgâni, la cari încă nu a pătruns lumina evangheliei ce trebuie să lumineze pe tot omul, și cari zac și acum în întunec și în umbra morții. Și aceștia trebuiesc mântuiți și aduși în sânul marelui familii creștine, căci și pentru aceștia a murit Cristos. Aceasta este populația lumii misionare, câmpul vast misionar, în care muncește falanga eroică a pionerilor evangheliei, trimiși de Biserica conștientă de porunca ce i s'a încredințat. Dar cât e de mic numărul apostolilor în comparație cu acest vast câmp de activitate și față de operele mari ce trebuie să le organizeze. De fapt, ce sunt cele 15.000 de preoți misionari, vreo 50.000 de frați călugări și călugărițe, ajutați de alte câteva mii de cateheți-mireni, față de mulțimea formidabilă care așteaptă mântuirea? Cât sunt de adevărate cuvintele Mântuitorului că „*secerisul e bogat dar lucrătorii sunt puțini*“.

Și câte sunt nevoile, câte greutatea ce le întimpină acești misionari! Câte primejdii de tot felul! Câtă jertfă, câtă mucenicie nu li se cere acestor suflete generoase, nebune pentru Cristos! Dar nu împotă! Nimica nu-i poate despărți de dragostea lui Cristos; nimic nu poate stinge focul dragostei apropielui ce-i mistue. Precum Cristos a murit pentru noi, așa și ei sunt gata să moară pentru a mântui frații cari au atâta trebuință de jertfa lor. Domnul i-a chemat; ei au părăsit toate și au mers acolo unde i-a chemat: la muncă, la jertfă, la mucenicie poate. În fața acestor pioneri ai credinței și ai civilizației, lumea cinstită trebuie să se plece.

Nu toți au primit această chemare sublimă, dar toți sunt îndatorați în conștiință să ajute după putință

misiunile și pe misionari. E o datorie de recunoștință față de Dumnezeu care ne-a dat darul mare al credinței, să ajutăm ca și alții să ajungă la mântuire. E un mijloc puternic pentru a întări credința noastră de multe ori așa de slăbită. E o datorie față de aproapele, căci cine are mai mare trebuință de ajutorul și mila noastră ca acei oameni lipsiți de lumina sufletească, pentru întoarcerea cărora trudesc misionarii. Să nu uităm că în fiecare an mor cam 30 de milioane nebotezați.

De aceea Consiliul Superior al Operei pentru Propagarea Credinței, prin distinsul său președinte, Ex. Sa C. Constantini, care și el a muncit mai bine de un deceniu pe teren misionar în China, face un călduros apel la toți fiii Bisericii ca să vină în ajutorul Misiunilor. Ziua misionară din acest an, fixată pentru 22 Octombrie, trebuie să trezească în toți conștiința solidarității umane și creștine. Nu trebuie să lăsăm să apese numai pe umerii altora greul muncii pentru reabilitarea civilă și răscumpărarea morală a popoarelor necreștine. Și numai sentimentul de umanitarism trebuie să ne ambiționeze să contribuim ca și alții să se poată împărtăși de binefacerile civilizației adusă de creștinism. Ce nu va cere dela noi îndatorirea de creștini activi!

Mijloacele ce stau la îndemâna tuturor pentru a veni în ajutorul Misiunilor sunt: *milostenia și rugăciunea*. Misiunile au nevoie și de daniile bănești ale credincioșilor. Din sumele mari ce se cheltuiesc de

multeori cu atâta ușurință, de sigur aceste modeste danii vor fi cele mai bine plasate. Să nu să uite însă, că dacă convertirea lumii păgâne ar fi o simplă chestie financiară, toată lumea ar fi protestantă. căci acolo unde catolicii dau 10, protestanții pot da 1000. Banii se cer numai întrucât ei sunt de lipsă pentru susținerea misiunilor și a diferitelor opere de binefacere cum sunt spitalele, azilurile, orfelinatele, bisericele ș. a. Mijlocul cel mai de seamă însă rămâne rugăciunea, acest motor al faptelor bune cari nu se pot săvârși fără de ajutorul lui Dumnezeu. Și factorul principal al conversiunilor este harul, care se dobândește prin rugăciuni și Taine. Să-l rugăm deci pe Dumnezeu să trimită lucrători sfinți și harnici la secerișul său bogat. El de sigur va trezi chemări generoase, apostoli cari vor pleca la acest seceriș duhovnicesc. Va trezi binefăcători darnici și colaboratori râvnici, cari prin daniile și rugăciunile lor îi vor ajuta pe trimișii Domnului în munca grea a apostoliei. Dar să nu uităm că »nici cel ce sădește este ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu care dă creșterea.«

Fiii Bisericii de data aceasta trebuie să înțeleagă mai mult ca până acum datoria de a colabora la răspândirea cuvântului evangheliei. Rugăciunea și milostenia făcute cu dragă inima mântuiesc suflete. Iar cine a mântuit un suflet, zicea S. Augustin, și l-a predestinat pe al său. Răsplata este mare foarte.

Ziua misionară din acest an trebuie să ne trezească la această măreață și sfântă realitate!

Agru în parohii

Cunoaștem cu toții atențiunea deosebită ce o dădea Papa Pius XI »Acțiunii Catolice« — la noi Agru — și ce nădejdi mari lega de aceasta asociație mondială a catolicilor.

În vara anului 1938, în prezența alor 240 perechii de tineri căsătoriți, muncitori din Nordul Italiei, cari sau prezentat Preafericitului Părinte, pentru a primi binecuvântare, astfel s'a exprimat Părintele creștinătății despre »Acțiunea Catholică«.

»Acțiunea Catholică nu este decât imaginea vieții catolice, adică însăși viața bisericii, perpetuând de-a lungul veacurilor viața mistică a lui Isus și de aceea nu voi ezita să repet că Acțiunea Catholică este lumina ochilor Noștri și fibra cea mai sensibilă a inimii Noastre.«

Créd că nu vom greși susținând, că în apusul catolic »Acțiunea Catholică a realizat o adevărată revoluție spirituală atât pe teren religios moral cât și social; căci alfel nu ne-am putea explica viața intens religioasă a atâtor intelectuali, vizite nocturne la sf. Sacrament, atâtea procesiuni impunătoare, întruniri publice cu atâtea conferințe în spirit creștinesc. Iar pe teren social, câte mijloace de ajutorare pentru cei ne-

voiași și oropsiți ai sorții, câtă grije părintească față de muncitori pentru a-i salva din ghiarele nemiloase ale comunismului ateu, și cine știe că în viitor câte nu va realiza această asociație mondială creștină. Dar toate acestea în apusul catolic.

La noi? Un mare semn al întrebării. S'a început cu mare însuflețire înjghebarea Agru-lui pe parohii. De sigur că, preoțimea la început a avut de luptat împotriva unor prejudecăți: ba, că Agru-l este o organizație politică, ba, că avem atâtea asociații religioase și la ce mai e și Agru? Insfârșit preoțimea a învins greutățile, începutului, ca azi să vedem organizat Agru aproape în fiecare parohie. Să mărturisim însă sincer, că e prea puțin ce s'a făcut la noi până în prezent. O mulțime de organizații agriste își justifică existența numai pe hârtie, încolo nicio activitate, nici un semn de viață. Cauzele? Sunt multe. De data aceasta ne vom ocupa de cauza mai apropiată, de preot.

E știut de toți că factorul principal, motorul care dă viață ori cărei asociații religioase parohiale este preotul. El este izvorul din care tâsnesc puhoiele de inițiative și realizări. Preotul este farul care mereu

luminează cărările pe cari terebue să bătătorească membrii asociației pentru ajungerea și realizarea scopurilor. Dar ca noi preoții să corespundem întru toate acestora se cere ca să cunoaștem bine însemnătatea asociațiilor ce le avem în parohie și în special a Agrului, rolul mare ce-l are aceasta asociație în viața Bisericii noastre și îndeosebi în parohie. Să studiem amănunțit »Statutele« meditănd asupra lor, ca astfel asimilându-le să știm duce organizația la izbândă sigură. Să nu ne lipsească entuziasmul care contribuie — și încă în foarte mare măsură — la activitatea Agrului. Un preot plin de zel și entuziasm curat va

găsi mereu surse noi pentru a menține viu interesul membrilor față de asociație.

Dar până când noi preoții nu vom cunoaște pe deplin și clar cece vrea Agru, ori nu suntem pătrunși de însemnătatea lui, până atunci Agru din parohii își va trăi zile anemice, fără vieață.

Unde însă preotul conștient de misiunea sa sublimă lucrează cu »vreme și fără vreme« în cadrul asociațiilor, acolo ele trăiesc și roadele lor sunt ca o binecuvântare cerească pentru parohie.

Păr. V. Munteanu

Episcopul Samuil Vulcan

Contribuții la o comemorare

V. Bolca

Plin de indignare împotriva stăpânilor abuzivi, singura-i nădejde îi stătea în vajnicul patron dela Oradea, căruia într'o scrisoare se adresează cu exclamația biblică: »Doamne scapă-ne din pământul Egiptului și din casa robiei«. Se vede însă că soarta îi hărăzise amarul drojdiilor pentru mai târziu. În 10 Mai 1814 e destituit din postul de catehet, rămânând totuși în funcțiune până în vara următoare (1815), când se retrage în parohia sa din Beciche-recul-Mic, ocupându-i locul la catedră un agreat al oficialității bisericești, preotul sârb dela Vârșeț, Gri-gore Lucacic.

Motivele care i-au adus destituirea sunt pline de semnificație. Ele ne sunt cunoscute din scrisoarea lui către Vulcan, din 18 Iunie 1814. De aici aflăm că principalele acuze îndreptate împotriva-i sunt: 1. *E între urzitorii petiției clerului pentru dobândirea unui episcop român la Arad.* 2. *N'a lăsat pe elevii dela preparandie să cânte întreaga slujbă dumnezească în limba sârbă;* așa cum dorea episcopul. 3. *Se crede că prin delăturarea lui preoșimea țși va retrage petiția prin care solicită un episcop român și, totodată, vor putea mai ușor sârbiza și școala din Arad.* ¹⁾ Pe lângă acestea una care trăgea mai greu în cumpănă ca toate celelalte: »că eu corespondi-ruescu cu Preaosfinția Ta și am principiul de a face pre Români uniți, și prin aceasta voiu pune împărția în primejdie«.

Acuza din urmă nu era luată din vânt; căci se găsiră martori, ca protopopul Aradului, cari comunicară lui Nestorovici că la un examen lunar de religie în școala din Arad »ar fi auzit demonstrându-se că pontificele roman este și ar trebui să fie cap al întregii biserici«. De aceea, la examenul din vara anului 1815, mitropolitul dă dispoziții ca el să fie asistat de către noul catehet, precum și de o comisie »care va

griji ca Țichindeal să nu provoace din nou vre-o zizanie. Să ia apoi aminte, că oare tinerii nu-s inficiați cu învățături periculoase și dacă ar observa un lucru ca acesta, pe asemenea tineri să-i îndrume la repetarea cursului«. ¹⁾

După Țichindeal părăsirea pe rând școala profesorii Mihuț și Iorgovici, iar lui Diaconovici-Loga îi făcură o serie de mizerii, ca să-l mai îmblânzească în zelul pentru națiune. Vișparul valah de care se legau speranțe și îngrijorări fusese împrăștiat, iar în 1815 se introduce în institut limba sârbească, fiind studiu obligator pentru elevii cari se pregăteau de învățatori pentru satele cu populație mixtă. ¹⁾ Veniră însă alți dascăli, cari, în forme mai modeste, ridicară din nou tradiția de luptă pentru binele neamului și farul de lumină se păstră; așa că »osteneala« lui Vulcan pentru înjghebarea unui crâmpei de vieață românească la granița de Sud-Vest nu fu zadarnică. Lampadoforii se vor perânda și aici până la plinirea vremii.

În strânsă legătură cu școala și culturalizarea poporului de jos era și cealaltă chestiune vitală pentru aceste părți: separația ierarhică de biserica sârbească. În aceste vremuri când încă păstorii credinței erau singurii noștri factori reprezentativi în vieața politică de stat și toate manifestările de vieață ale neamului pulsau prin biserică, deslegarea fericită a problemei amintite prezenta pentru Românii din Crișana și Banat o importanță capitală. Nu se poate concepe o trăire națională, care cere cadre organice, directive și jertfe, în funcție de bunăvoința unor oameni ale căror aspirații nu se puteau realiza decât prin sufocarea noastră. Vulcan, cu perspicacitatea sa »caracteristică« sesizează importanța momentului. După ce în Ardeal, după moartea lui Gherasim Adamovici, în 1810, sprijinise, cu rezultat, pe Vasile Moga să ajungă în scaunul

¹⁾ Iosif Vulcan; op. cit. pag. 349—350.

²⁾ Dr. Teodor Botiș; op. cit. pag. 38 în text și notă.

episcopesc, se gândi acum să smulgă o nouă redută din mâna ierarhiei eclesiasice sârbești. Fiindcă episcopul Avacumovici din Arad era bolnăvicios și i se prevedea un sfârșit apropiat, în înțelegere cu profesorii dela școala normală, în anul 1813 începură să pregătească terenul ca succesorul acestuia să fie un român. Rolurile fură împărțite; ei aveau să câștige adeziunea și sprijinul clerului naționalist, iar Vulcan să miște toate legăturile sale în cercurile conducătoare cu influență din Viena.

În 1814 cererea către împăratul Francisc I era gata. Ea fu întocmită de însuși episcopul dela Oradea și cuprindea seria de amărăciuni și disprețul de care s'a învrednicit biserica românească din partea clerului sârbesc. Se înfățișau în ea drepturi eclesiasice străvechi uzurpate, precum și tendința naturală a poporului nostru de a se cultiva în limba sa națională, acum când fiecare națiune caută să sfărme cătușele robiei spirituale. Toate aceste rele nu se pot îndrepta și poporul nostru nu-și poate recăștiga o alvie naturală de viață decât sub oblăduirea unui păstor sufletesc care să-i aparțină prin origine, grai și aspirații.¹⁾ În 10 Iulie, după ce fu înzestrată cu iscăliturile fruntașilor și clerului, ea fu trimisă împăratului de către Vulcan, care nu-și precupeți influența de care se bucura la curtea imperială. O însoți și urmă de un adevărat val de scrisori, menite să o sprijine către: *împăratul, arhiducele moștenitor, arhiducii Reiner și Iosif, arhiducesa Maria Beatrice, arhiepiscopul din Viena Hohenwart și cancelarul Erdödy.*²⁾

La 1 August, anul următor, când se deschise moștenirea, începură din plin frământările. Sârbii se grăbiră să numească de administrator unul de al lor, pe Brancovici și răsăriră peștorii scaunului vacant: *Iosif Putnic, Bolits, Athanasievici.* Între ei era doar un singur român, *Nestor Ioanovici*, crescut și acesta printre sârbi, iar feldmareșalul *Radivojevici* avea promisiunea împăratului că în scaunul episcopesc vacant va fi numit un nepot al său.³⁾ Acum când acțiunea nu se mai purta pe un plan teoretic, ci era lipsă de o procedare rapidă, se pune întrebarea: Ce puteau opune Români acestei zeloase energii străine? Inițiativa e iarăși în mâinile episcopului Samuil Vulcan. În 17 August, prin o scrisoare către Țichindeal, el urgițează deputația românească la Viena care să umble în cauza episcopiei. Câtă grijă arată pentru toate! Cumpănește oamenii, cari ar fi potriviți pentru această misiune, dintre mireni și din cler, caută mijloace materiale de finanțare a deputației, în timp ce scrie persoanelor influente pe care le credea potrivite să o sprijine în demersurile ce avea să le facă. Nu e timp

¹⁾ Vezi: *Dr. Iacob Radu: Samuil Vulcan și Biserica Ortodoxă Română.* Oradea-Mare, 1925, pag. 21—22. Ciorna petiției: același în *Anexe*, pag. 62—67.

²⁾ Idem pag. 22.

³⁾ Idem pag. 13.

de pierdut! De aceea își încheie scrisoarea cu averfismul să umble în grabă »să nu ne taie Sârbii pe dinainte«.

În 2 Septembrie deputația era gata de drum. Ea se compunea din trei persoane: fruntașul Bănățean *Moise Nicoară*, directorul *Püspöky* dela Oradea și *Ioan Popoviciu Șerb*, preotul din Zărand. »Bunăvoința« lui Vulcan le puse la dispoziție o parte din mijloacele materiale trebuincioase și în 25 Septembrie sunt la Oradea, iar de aici, peste Buda, în 24 Octombrie sunt la Viena. Nu mai erau decât doi, căci *Püspöky* se reîntoarce dela Buda, fiind oprit de către inspectorul *Nestorovits* ca să facă parte din deputație. La Viena mai întâi trebuie să treacă pe la poliție, căci Sârbii îi acuzară aici că nu sunt decât niște agitatori, fără niciun mandat de reprezentare din partea națiunii. Încep apoi intervențiile; căci mulțumită scrisorilor lui Vulcan li se deschisera o mulțime de uși. Mai întâi se prezintă în audiență la »Înălțat Părintele bătrânul« apoi la nunțiul papal *Albani*, la cancelarul *Lorenz* și alții, unde prezintă memoriile, înfățișând, totodată, și în mod oral suferințele ce le îndură din partea dușmanilor.¹⁾

În urma demersurilor deputației românești, cancelaria imperială, cu data de 1 Decembrie 1815 formulează părerea ca scaunul episcopesc din Arad să fie complectat cu o persoană aptă dintre Români, fiindcă numai așa ei vor putea scăpa din obscurantismul în care i-au ținut până acum Sârbii. Și dacă între ei, în prezent, nu se află un om pregătit ca să ocupe acest loc, să se amâne complectarea până când prin educație se vor forma persoane potrivite.²⁾

¹⁾ Cu privire la deputație: *Dr. Iacob Radu* op. cit. pag. 14 și *Dr. Ștefan Lupșa: Istoria bisericii Bihorene în Monografia Crișanei.* Oradea, 1936. pag. 55. Informații cu privire la ea în: *Dr. Iacob Radu: op. cit. pag. 13—26.*

²⁾ *Dr. Șt. Lupșa: op. și locul citat, pag. 55.*

— **La Assisi.** Din prilejul împlinirii unui deceniu dela Pactul din Lateran, Preafericitul Părinte Papa Piu XII prin un Breve pontifical din 18 Iunie a. c., a proclamat pe S. Francisc de Assisi și pe S. Caterina de Siena ca Patroni primari ai Italiei. Acest important eveniment a fost prăznuit la Assisi între 29 Septembrie și 15 Octombrie, prin numeroase servicii religioase și procesiuni solemne cu o largă participare a autorităților bisericești și civile, precum și a numeroși pelegrini veniți din toate părțile Italiei.

— **„Lettres de Rome“.** Redacția *Lettres de Rome* care publica până acum cunoscutele periodice despre ateismul modern în lume: *Lettres de Rome, Cartas de Roma, The World Problem* și două buletine în limba italiană și spaniolă, anunță că și-a întrerupt activitatea, din pricina dificultăților ivite pe urma războiului, dat fiind mai ales caracterul ei internațional.

Frații nenorociți

Un misionar din China (L. Burietz, Mission catholique, Sienhsien, Kiaoho Hopeh, Chine) scrie: »Războiul și inundațiile au venit. Voi știți din propria pățanie, ce e războiul, câte suferințe și mizerii nu aduce el celor sărmani. Inundațiile? Timp de două luni tot ținutul nostru a fost sub apă. A treia parte din acest ținut va rămânea sub apă, până când va îngheța. Sunt mii și mii de nenorociți; nenumărate sate distruse. În 25 de parohii de ale mele, capele, școli, dispensare sunt dărâmate. Recoltele pierdute; ceea ce a mai rămas din ele nu le mai e bieților oameni de nici un folos. Ce să facem? Să cerșim? De jur împrejur, într'o rază de 200 de kilometri, e aceeași mizerie. Mai mult folosindu-se de războiu și de inundații, bande de tâlhari calcă satele, furând, jăfuind, omorând. Și vine iarna cu gerul ei de 18 sau de 20 de grade. Toate aceste într'o țară foarte săracă, supra-populată, păgână. Din toate părțile vin la noi păgânii, cerându-ne botez, pâine, ocrotire.

»După trei luni, jumătate din populația aceasta săracă nu va mai avea ce să mănânce. Atunci va veni comunismul. Ce răspundere are Europa! Eu încă am răbdat foame! Vai: . . . Europa își are necazurile ei. Cel puțin dacă s'ar ruga pentru noi și dacă și-ar aduce aminte de dinarul văduvei! Sufletele chinezești nenorocite de veacuri ne sunt frați. Dumnezeu îi va răsplăti!»

Nouă Românilor, nu ne prea dă mâna să ajutăm pe acești nenorociți. Cine poate, să trimită ceva ajutor pentru L. Burietz prin »Procure des Missions«, 73, rue des Stations, Lille (Nord de France). Cine nu, să se roage pentru acești frați nenorociți.

I. Georgescu

Ce dau alții pentru „misiuni“?

Societatea de Misiuni din Olanda (calvinistă) strângea anual câte 100.000 mărci-aur, înainte de războiul mondial, pentru »misiunile« lor din Indii și de aiurea. Danemarca a fondat încă din 1821 o societate de misiuni pentru »evanghelizarea« Groenlandei. Norvegia a întemeiat o societate similară pentru »creștinarea« insulei Madagascar; iar Suedia alta, cu venituri sigure de câte o jumătate de milion de mărci-aur, pentru »misiunile« din Finlanda. Întărindu-se acestea din urmă, ajutau și ele răspândirea »adevărului evanghelic« în Africa germană de pe vremuri. — Mai harnici și mai inimoși sunt și între protestanții neo-latinii. Cei 650.000 de Hughenoși francezi strângeau anual câte trei milioane franci pentru creștinătățile lor »libere« din Africa-de-Sud. — Dacă atâta pot să facă o mână de oameni, ce n'ar putea face cele 350 de milioane de catolici, când toți ar asculta glasul de chemare al părintelui lor comun, Papa dela Roma?

Cruciata franceză

Așa numesc Francezii, fără deosebire de crez politic, social sau religios, războiul impus țării lor prin agresiunea regimului neopăgân împotriva Poloniei. Căci e o adevărată cruciată acest războiu prin cauza, prin idealul, prin spiritul ce-l animă. Cauza? Am amintit-o. »Franța« — zice Eminența Sa cardinalul Liénart, episcop de Lille — care nu-și calcă cuvântul dat este de partea aliatei sale«. Ar fi imoral, afirmă I. P. S. Sa Gounot, arhiepiscopul Cartaginei, să lăsăm să se înstăpânească între State tâlhăria pe care o osândesc toate legile omenești și să lăsăm să fie sugrumat un popor viteaz și nobil, fără să-i venim în ajutor. E vorba de a ajuta pe cel slab împotriva celui tare. Iar cel ce se crede tare e proorocul rasismului și al luptei sale (Mein Kampf), aliat cu călugărul sanghinar al celor fără Dumnezeu pentru a distruge Polonia, țară creștină, un bastion al civilizației europene.

Dar nu numai cauza, ci și idealul actualului războiu european îl face să fie o cruciată. Papa Pius XI cel de vecinică pomenire n'a încetat să atragă mereu luarea aminte a tuturor creștinilor asupra celor două mari primejdii a omenirii: rasismul teutonic, deoparte, și bezbojnicia (ateismul) sovietică, de altă parte. Într'adevăr neopăgânismul Hitlerian și bolșevismul alcătuiesc împreună frontul pe care istoria îl va numi barbaria modernă contra civilizației creștine.

Așa se face că și spiritul ce animă războiul Franței contra regimului național-socialist e un spirit de rugăciune, de cult al datoriei, de supunere către Dumnezeu și de curaj pentru sacrificiu. E vechiul spirit al Ioanei d'Arc, neasemuita sfântă a patriei franceze. Vorbind de acest spirit, d-l Vladimir d'Ormesson, președintele Corporației publiciștilor creștini, notează în »Figaro« vorba unui luptător francez din tranșee: »Noi cei de aici nu urim pe nimeni, nu suntem războinici, dar suntem conștienți că urmăm o datorie sfântă și hotărâri s'o împlinim fără șovăire«. Și distinsul publicist adaugă: »Datoria sfântă de sigur, nu e de a ucide finerimea germană ce se află față în față cu a noastră. Datoria sfântă e de a da Păcii adevăratul ei înțeles«. Foarte adevărat, fiindcă ce am avut până acuma în Europa a fost un simulacru de pace. De pacea cea nouă, trainică, dreaptă și creștinească trebuie să beneficieze în rândul întâiu Germania tiranizată atât de cumplit de regimul ei neopăgân și uzurpator.

Preotul este un al doilea Cristos; el trebuie deci să aibă la inimă mântuirea sufletelor din Africa, din Asia, din Oceania, ca și din țara proprie în Europa sau America. Cristos nu și-ar restrânge râvna la un sat, putând să facă mai mult.

Joseph Julien P. B. vic. ap. Nyassac (Africa centrală).

Oaze creștine

Un patron declara unui agent al Bursei din Paris : În ce mă privește, eu am învățat în gruparea I. O. C. că se poate afla o prietenie foarte adâncă între patron și muncitor. Mărturisesc că am simțit o bucurie nespūsă. Am mai învățat apoi, vorbesc de noi, patronii, că creștinismul nostru trebuie să fie vieață adevărată, că el trebuie să însuflească toate faptele, toate cuvintele noastre din timpul zilei și că, în urmare, noi avem mare răspundere față de cei ce muncesc sub ordinele noastre. — Suntem pe pământ nu numai pentru a câștiga bani, ci ca să trăim, și să trăim nu numai cu trupul, ci și cu sufletul, și să ajutăm și pe alții să trăiască la fel o vieață deplină, pământescă și cerească. Dacă-ți dai seama de acestea, nu mai privești pe oameni și lucrurile ca mai înainte. Munca noastră încetează de a fi o robotă ucigașă, prefăcându-se într'un serviciu plăcut. — Din pricina că ne cuminecăm laolaltă, ne iubim mai mult. E limpede că atâta vreme cât Cristos sălășluește în fiecare din noi, noi suntem legați unii de alții cu legături nesfârșit mai puternice decât cele de simpatie curat omenească. Vieața în starea harului sfințitor e temelie pe care se reazămă încrederea noastră reciprocă. Evident, cu Cristos în noi, noi ne putem uita unul în ochii celuilalt; evident, noi credem ce spunem; evident, noi ne putem iubi unii pe alții; e Cristos care însuși se iubește în noi. Așa se sporesc oazele creștine în Franța și așa va redeveni această țară, predestinată între toate, țara cea mai creștină (très chrétienne) din lume.

(19)

CRONICI

Sărbătoarea S. Francisc. În 4 Octomvrie a. c. s'a prăznuit cu multă evlavie, la Colegiul Serafic al Părinților Franciscani români uniți din Piața Iosia, sărbătoarea S. Francisc de Assisi. La cele două liturghii dela orele 8 și 9'30 Capela a fost cercetată de un considerabil număr de cucernici credincioși. Cuvântarea festivă a rostit-o Păr. Ioan Georgescu, canonic, care în cuvinte alese a evocat serafica figură a marelui Patriarh precum și marile lui virtuți.

— **Pentru Biserica misionară.** Duminica misionară din 22 Octomvrie, în care toți credincioșii sunt chemați să ofere rugăciuni și danii pentru lăfirea împărăției lui Dumnezeu pe pământ, va fi urmată de o altă sărbătoare misionară, Duminică, 29 Octomvrie, sărbătoarea Regalității lui Cristos, când Preafericitul Părinte Papa Piu XII va consacra în Basilica Vaticană 12 Episcopi misionari. »Priveliște minunată, scrie Ex. Sa Celso Constantini, Secretarul Congregației de Propaganda Fide, în timp ce popoarele sunt sfâșiate de

atâtea neînțelegeri, doisprezece preoți aparținători la 12 naționalități deosebite se adună în jurul părintelui Comun, a Vicarului lui Cristos, spre a primi puterea episcopală și porunca misionară. Ne vine în minte elogiul celor dintâi creștini: »Cei ce credeau erau o singură inimă și un singur suflet«.

Cei doisprezece aleși sunt: un italian, un mexican, un indian, un african, un irlandez, un american, un german, un chinez, un malgaș (trib), un francez, un olandez și un belgian. Ei aparțin aproape toți la diferite Congregații și Ordine religioase și vor fi episcopi în teritoriile misionare.

— **Cifre grăitoare.** Populația lumii misionare e alcătuită din un miliard și trei sute milioane de necreștini, ceea ce înseamnă două treimi din neamul omenesc. În 1927 convertiții din această masă imensă erau 14.330.629, iar în 1937 erau 21.143.328, deci cu un spor de șapte milioane într'un deceniu. Convertiții din 1937 au fost peste 800.000; dintre cari aproape 440.000 numai în Africa. Africa e aceea care dă cel mai mare procent de conversiuni, iar Japonia oferă cel mai mic. În Africa avem un convertit la 150, pe când în Japonia e abia unul la 14.300 de locuitori.

Preoții indigeni sunt ceva peste 7000, iar seminariștii sunt cam 20.000. Ei se pregătesc să fie preoți în mijlocul poporului lor. Nădejdi promițătoare!

— **Clerul francez e incomparabil.** Se dovedește și în actualul războiu. Fiind mobilizați în cadrele armatei de pe front peste 500 de preoți, e limpede că foarte multe parohii au rămas fără păstori. Ei bine, părinții plecați să-și facă datoria către țară nu-și uită de enoriașii lor de acasă. Se adresează scrisori-predici pe care credincioșii le așează Duminica la ușa bisericii și le citesc cu dragostea cu care copiii citesc scrisorile tatălui ori ale mamei lor. O nouă dovadă cât e de inventivă râvna adevăraților apostoli. Și ce pildă pentru noi de a ne face nu numai datoria strict legală, ci și cea neporuncită de nimeni; acel sfat evanghelic: Una s'o faci, alta să n'o lași! Cât de pușin e cunoscut și predicat acest sfat la noi cari abia ne facem datoriile impuse de legi și canoane.

— **Scrisoarea cardinalului Verdier.** Arhiepiscopul Parisului publică o scrisoare cu ocaziunea suspensiunii condamnării ziarului »Action Française«, lovit de această pedeapsă din 29. 12. 1926. »Acest eveniment« — zice Eminența Sa — »onorează deopotrivă Biserica, a cărei autoritate e solemn recunoscută și pe semnatarii scrisorii cari se dovedesc astfel creștini respectuoși supuși și credincioși. Cu bucurie și încredere, ca arhipăstor al acestor suflete, noi mulțumim celor doi Papi, cărora le datorăm acest act de părintescă bunătate și salutăm revenirea în marea familie catolică a acestor francezi cari au arătat în chip atât de nobil Mamei lor părerea lor de rău și

supunerea lor. Cu o înțelepciune cu totul părintească și pentru care-i mulțumim din nou, S. Părinte a binevoit să amintească cu această ocaziune dubla opreliște făcută preoșilor și conducătorilor Acțiunii catolice de adunarea cardinalilor și arhiepiscopilor Franței de a se înscrie în partide politice și de a lua parte la lupte de partid. Toți împreună, catolicii francezi uniți, de acum să muncim cu râvnă nouă și cu dragoste nemărginită la îndreptarea morală a țării și la pacea lumii». Cuvinte de apostol!

— **Comitetul Uniunii Internaționale a Li- gilor Feminine Catolice** a conceput ideea unei expoziții. Scopul acestei expoziții ar fi să arate, de o parte, munca îndeplinită de intelectualele catolice din diferite țări în cele mai variate domenii: religios, filosofic, științific social ș. a.; de altă parte să semnaleze posibilitățile acestei acțiuni pentru viitor. Lozinca expoziției ar fi: »urmând adevărul în dragoste« [veritatem in charitate facientes]. Efes. 4, 15. Noul război european oare nu va zădărnici și această inițiativă?

— **Civilisation européenne** e un serviciu de presă în Berlin W 62, Postschliessfach 22 (Germania). În No. 1 anul 1 (Sept. 1939) găsim o notă despre instrucția medicală ce o primesc misionarii catolici din Würzburg.

Tot acolo se arată că la Eremitajul din Petrograd (U. R. S. S.) s'ar fi descoperit o capodoperă necunoscută a lui Leonardo da Vinci, anume: Fecioara cu pisica. Această capodoperă greșit s'ar fi atribuit până acum lui Verrocchio sau lui Lorenzo di Credi. Ea e din 1478 și e zugrăvită în același timp și cu același material ca și cealaltă capodoperă a lui Leonardo da Vinci: Fecioara cu floarea.

La Croix (Paris, 14 IX 1939), în numărul de Înălțarea Sfintei Cruci (pag. 3), la Idei și Fapte, aduce o remarcabilă recenzie a Păr. canonic I. Georgescu despre »O turmă și un păstor«, recentul volum al convertitului arhimandrit Teodosie Bonteanu. După L'Osservatore Romano, după Schönere Zukunft, după Der christliche Orient, acum e marele cotidian catolic din Orașul-lumină care închină câteva coloane acestui eveniment religios și literar românesc.

— **Iuan Pablo Echagne**, scriitorul catolic al Argentinei (America de Sud) a obținut marele premiu național pentru un volum de povestiri și legende, precum și ca o recunoaștere a întregii sale activități științifice-literare. În amintitul volum de povestiri populare, el arată cum sătenii simpli, credincioși, curați la inimă, înaintează și se mântuesc, pe când orașenii prinși în mrejele unei civilizații fără Dumnezeu pier și se osândesc. E, de sigur, mare cinstea ce o națiune întregă aduce acestui ales fiu al său; dar ea nu e mai mică nici pentru Argentina însăși.

BIBLIOGRAFIE

Iulu Molsil; Viața exemplară a unui tânăr grănicer. Extras din „Arhiva Someșană”. Năsăud Nr. 19 din 1936, în 8°, 16 pagini;

— **Conștiința națională și eroismul grănicerilor năsăudeni.** Extras din „Arhiva Someșană” Nr. 24 din 1938, în 8°, 32 pag.

— **Amintiri din viața de liceu.** Extras din „Arhiva Someșană”, Nr. 26 din 1939, 24 pag.

— **Figuri grănicerești năsădene.** Vol. II. Scrise în Năsăud, capitala grănicerismului năsăudean, 1939, în 8°, 146 pag.

La o vârstă, când alții, dacă nu sunt de mult oale și ulcele, abia își pot târi povara bătrânețelor, octogenarul profesor I. M., director al Muzeului Năsăudean, președinte al secției locale a AGRU-lui, îmbogățește neîncetat istoriografia românească cu contribuții deosebit de valoroase. Alături de Blaj, Năsăudul a jucat și joacă un rol cultural foarte de seamă în viața Ardealului. Pentru a desgrota acest glorios trecut intelectual năsăudenii în frunte cu d. Virgil Șotropa scot cu mari jertfe excelenta revistă istorică „Arhiva Someșană”. De acolo sunt extrase cele mai multe din lucrările d-lui Prof. I. M. În prima vorbește despre Ion Găvrilaș, colegul lui Aug. Bunea și Dimitrie Radu la Propaganda Fide în Roma. În a doua, trece în revistă militarizarea, isprăvile vitejești, decorarea grănicerilor năsăudeni precum și alte momente mari naționale-culturale: Războiul Independenței (1877), Cântecul gîntei latine (1878) etc. În a treia, amintiri persoanele de interes comun (1871—1878). În a patra biografiile: Alexe Fortunat, Pr. I. Macavei, Leontin Luchi, Cpt. Silv. Tomi; Artemiu P. Alexi, Antonio Cosimelli și Dr. Ion Martie Lazar. Tollite, legite.

Anuarul Uniunii Misionare a Clerului Unit din România pe 1939. Ed. U. M. C. Oradea.

Păr. canonic *Ioan Georgescu*, Directorul Național al U. M. C., a avut gândul norocos să scoată chiar de la începutul înființării U.M.C. un anuar pentru ca Ven. Cler să aibă la îndemână un îndrumar practic și un bogat material de orientare în chestiuni misionare. Mai mult decât un anuar, această lucrare e o adevărată carte de documentare ce nu va trebui să lipsească din mâna niciunui preot. În afară de documentele papale, statute, instrucțiuni, etc., anuarul mai cuprinde și câteva articole foarte instructive scrise de autor, precum și câteva imne religioase ale d-lui I. U. Soricu. Lectura acestui excelent anuar suntem încredințați că-i va îndemna și pe confracții cari încă nu sunt membri să se înscrie în în U. M. C., motorul și sufletul celorlalte opere misionare.

Apostolatul rugăciunii. Ed. revistei „Raiul copiilor”. București, Str. Berthelot 56, 1939, pag. 88. Prețul: 20 Lei.

Iată o carte care umple un gol ce se simțea de mult în literatura noastră pastorală. În ea frații preoți încredințați cu grija sufletelor vor afla tot ce se ține de organizarea și bunul mers al acestei cruciade a rugăciunii: Apostolatul rugăciunii, asociație din care fac parte peste 30 de milioane de buni creștini, și care dacă se va promova și la noi va da cele mai alese roade spirituale. Cartea este de un mare folos pentru cei ce vor să răspândească evlavia către Preasfânta Inimă.